

## **Evaluering av håndteringen av krisen i**

# **Glitnir Bank ASA og Kaupthing Bank hf NUF**

# Innholdsfortegnelse

|                                                                                                                                                                                                                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Innledning</b>                                                                                                                                                                                                                                                                      | side 3- 5 |
| 1.1 Arbeidsgruppe                                                                                                                                                                                                                                                                         | " 3       |
| 1.2 Mandat                                                                                                                                                                                                                                                                                | " 3       |
| 1.3 Finanskrisen i Island                                                                                                                                                                                                                                                                 | " 3       |
| 1.4 Policy for støtte av banker i krise                                                                                                                                                                                                                                                   | " 4       |
| 1.5 Rapport Administrasjon av banker i krise                                                                                                                                                                                                                                              | " 5       |
| 1.6 Innskuddsgarantiens dekningsområde                                                                                                                                                                                                                                                    | " 5       |
| <b>2. Glitnir Bank ASA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                | " 6-16    |
| 2.1 Likviditetsproblemer                                                                                                                                                                                                                                                                  | " 6       |
| 2.2 Salgsprosessen - strukturell løsning – to alternativer                                                                                                                                                                                                                                | " 10      |
| 2.3 Sikkerhetsstillelse og negativ pledge                                                                                                                                                                                                                                                 | " 14      |
| 2.4 Lån mot sikkerhet og negativ pledge i andre norske banker                                                                                                                                                                                                                             | " 15      |
| 2.5 Generelt om sikkerhetsstillelse                                                                                                                                                                                                                                                       | " 16      |
| 2.6 Informasjon                                                                                                                                                                                                                                                                           | " 16      |
| <b>3. Kaupthing Bank hf NUF</b>                                                                                                                                                                                                                                                           | " 17-27   |
| 3.1 Likviditetsproblemer                                                                                                                                                                                                                                                                  | " 17      |
| 3.2 Offentlig administrasjon av Kaupthing Bank hf NUF                                                                                                                                                                                                                                     | " 19      |
| 3.3 Administrasjonsstyret oppnevnt                                                                                                                                                                                                                                                        | " 20      |
| 3.4 Samordning av den videre håndtering av Kaupthing Bank hf NUF                                                                                                                                                                                                                          | " 20      |
| 3.5 Innskuddsporteføljens størrelse                                                                                                                                                                                                                                                       | " 21      |
| 3.6 Innskuddsportefølge pr. 9. oktober 2008                                                                                                                                                                                                                                               | " 22      |
| 3.7 Oversikt over innskyterne                                                                                                                                                                                                                                                             | " 23      |
| 3.8 Utarbeidelse av informasjonsskriv til filialens innskuddskunder                                                                                                                                                                                                                       | " 23      |
| 3.9 Utbetalingsprosedyrer                                                                                                                                                                                                                                                                 | " 24      |
| 3.10 Henvendelse til det Islandske sikringsfond                                                                                                                                                                                                                                           | " 25      |
| 3.11 Møte med det islandske tilsynet (FME)                                                                                                                                                                                                                                                | " 25      |
| 3.12 Avtale mellom Administrasjonsstyret og det islandske administrasjonsstyret                                                                                                                                                                                                           | " 25      |
| 3.13 Varslingssystemer mellom de berørte parter ved offentlig administrasjon                                                                                                                                                                                                              | " 26      |
| 3.14 Informasjon                                                                                                                                                                                                                                                                          | " 26      |
| <b>4. Fondets likviditetsstrategi</b>                                                                                                                                                                                                                                                     | " 28      |
| <b>5. Problemstillinger som det må arbeides videre med</b>                                                                                                                                                                                                                                | " 30-35   |
| 5.1 Banksikringsloven/vedtekter/forskrifter                                                                                                                                                                                                                                               | " 30      |
| 5.2 Sammensetning av Sikringsfondets styre og habilitetsspørsmål                                                                                                                                                                                                                          | " 30      |
| 5.3 Sikringsfondets likviditet                                                                                                                                                                                                                                                            | " 31      |
| 5.4 Bankers sikkerhetsstillelse, negativ pantsettelsesklausul                                                                                                                                                                                                                             | " 31      |
| 5.5 Kommunikasjon mellom berørte parter                                                                                                                                                                                                                                                   | " 32      |
| 5.6 Informasjon/møter                                                                                                                                                                                                                                                                     | " 33      |
| 5.7 Datagrunnlag                                                                                                                                                                                                                                                                          | " 33      |
| 5.8 NICS/Norges Bank                                                                                                                                                                                                                                                                      | " 33      |
| 5.9 Vurdering av om de prosedyrer som ble benyttet ved avvikling av Kaupthing Bank hf NUF vil være relevant hvis man får en tilsvarende situasjon med en norsk bank.<br>Hvordan harmonerte utbetalingstiden med det nye EU-direktivet<br>Hvordan ville det ha fungert ved en større bank? | " 33      |
| 5.10 Administrative fullmakter                                                                                                                                                                                                                                                            | " 35      |
| 5.11 Samarbeid mellom partene                                                                                                                                                                                                                                                             | " 35      |
| 5.12 Andre forhold                                                                                                                                                                                                                                                                        | " 35      |

# 1. Innledning

## 1.1 Arbeidsgruppe

På styremøte 25. november 2008 ble det vedtatt å nedsette en arbeidsgruppe for vurdering av håndteringen av krisen i de to islandske bankene. Arbeidsgruppen består av styresekretær Odd Solheim (leder), Bankenes sikringsfond, seniorrådgiver Hilde Høksnes, Kredittilsynet, direktør Arild J. Lund, Norges Bank, assisterende direktør Einar Kleppe, Sparebankforeningen, direktør Per Harald Meland, Bankenes sikringsfond og direktør Stein Sjølie, FNH.

## 1.2 Mandat

Arbeidsgruppen skal gjennomgå og evaluere håndteringen av krisene i Glitnir Bank ASA og Kaupthing Bank hf NUF. Arbeidsgruppen skal gi en generell vurdering av hvilke erfaringer den enkelte part har fått gjennom håndtering av disse krisene, og som det er nyttig å bygge videre på. Det vil også være aktuelt å se om det i forbindelse med evalueringen fremkommer problemstillinger som det bør arbeides videre med, for eksempel problemstillinger knyttet til banksikringsloven, vedtekter, informasjon, rammevilkår for øvrig, eller andre forhold.

## 1.3 Finanskrisen i Island

Island, som hadde en særdeles stor finansnæring i forhold til folketallet, fikk tidlig merke problemene i det internasjonale finansmarked. Etter at liberaliseringen av finanssektoren ble sluttført i 2003, ekspanderte de islandske bankene kraftig. Konsolidert utgjorde de tre største bankenes (Glitnir, Kaupthing og Landsbanki) eiendeler om lag 100 prosent av Islands BNP i 2004, mens tilsvarende tall ved utgangen av 2007 var over 900 prosent (Kredittilsynet: Tilstanden i finansmarkedet 2008).

I Norge hadde to islandske banker etablert seg med filialer i løpet av 2007 – Kaupthing Bank og Landsbanki. I tillegg hadde Glitnir Bank tidligere kjøpt BNbank og Kredittbanken som etter en fusjon i 2008 opererte under navnet Glitnir Bank ASA.

Kaupthing Bank hf NUF, som 3. september 2007 ble medlem av Bankenes sikringsfond, ble også tidlig rammet av finanskrisen i Island. I begynnelsen av oktober 2008 innstilte banken sine betalinger, og kundene ble henvist til Bankenes sikringsfond for å få dekket sine innskudd på grunn av at det islandske sikringsfondet ikke fungerte.

Landsbanki søkte Bankenes sikringsfond 27.05.08 om å bli medlem, men på grunn av finanskrisen ble ikke denne søknaden aktuell å behandle. Banken hadde på administrasjonstidspunktet ikke innskudd. Vi viser i den forbindelse spesielt til forskrift om EØS-filialers medlemskap i innskuddsgarantiordningen i Bankenes sikringsfond som er fastsatt av Finansdepartementet 6. juli 2005. Spesielt viser vi til forskriftens § 1 tredje ledd som sier at filialmedlem kan tidligst opptas seks måneder etter at Bankenes sikringsfond har mottatt søknad om slikt medlemskap.

Glitnir Bank ASA, som bl.a. finansierte seg gjennom sin morbank på Island, fikk i begynnelsen av oktober 2008 store likviditetsproblemer, og søkte Bankenes sikringsfond om hjelp.

Løsningen for de to bankene skulle vise seg å bli helt forskjellig, men det kommer vi tilbake til senere i rapporten

I oktober 2008 ble likviditetsproblemene for de islandske bankene akutte. De ble satt under administrasjon av tilsynet i Island og de to norske enhetene ble solgt eller avviklet. Bankenes sikringsfond har vært delaktig i løsningen for Glitnir Bank ASA og Kaupthing Bank hf NUF.

Denne rapporten beskriver og evaluerer Sikringsfondets deltakelse i disse løsningene.

#### **1.4 Policy for støtte av banker i krise**

Etter drøftelser i flere møter vedtok styret i Sikringsfondet på sitt møte i juni 2008 en policy for hvordan man skal behandle støtte til banker som kommer i krise. Policyen ble utformet med utgangspunkt i den rapporten som omtales i 1.5 nedenfor. I denne rapporten gjennomgås de lovfestede og EØS-rettslige rammene for Sikringsfondets virksomhet.

For styret var det viktig å få gitt en melding til aktørene slik at det ikke danner seg en oppfatning i markedet av at Sikringsfondet i krisesituasjoner ubetinget vil dekke alle kreditorer, og at offentlig administrasjon alltid er et reelt alternativ. Kortversjonen av ovennevnte policy er gjengitt nedenfor:

*Sikringsfondet vil ikke uten videre støtte banker i krise og dekke alle kreditorer. Offentlig administrasjon vil alltid være et reelt alternativ i forhold til videre drift av banken. Et viktig siktemål med fondets strategi for støtte av banker i krise er således å medvirke til større aktsomhet blant bankenes kreditorer, slik at bankene ikke ekspanderer på grunnlag av en feilaktig oppfatning om Sikringsfondets garantiordning.*

*For å unngå at Sikringsfondet medvirker til svekket markedsdisiplin, er det viktig at*

- *støtte bare skal vurderes når dette antas å bli rimeligere enn alle andre aktuelle tiltak, herunder offentlig administrasjon,*
- *egenkapitalstøtte fra fondet forutsetter nedskrivning av eierkapital og eventuelt annen ansvarlig kapital,*
- *hvis støtte må vedtas raskt, kan vedtaket betinges på en slik nedskrivning basert på revidert statusoppgjør,*
- *likviditetsstøtte gis mot sikkerheter, og eventuelt krav om salg*
- *om mulig bør man søke å komme frem til frivillige løsninger hvor også øvrige kreditorer bidrar i en kriseløsning.*

Av ovennevnte fem punkter ble første og fjerde punkt benyttet når det gjaldt Glitnir Bank ASA, og når det gjaldt Kaupthing Bank hf NUF ble bankens virksomhet satt under administrasjon.

### **1.5 Rapport Administrasjon av banker i krise**

En arbeidsgruppe i regi av FNH, Sparebankforeningen, Bankenes sikringsfond, Kredittilsynet og Norges Bank avga i 2007 en rapport Administrasjon av banker i krise. Hovedoppgaven var å utrede alternative løsninger for styret i Bankenes sikringsfond dersom en bank kommer i krise.

I rapporten er det vurdert bruk av støttetiltak opp mot lovens andre hovedalternativ, offentlig administrasjon. Dette ble helt sentrale vurderinger i de to aktuelle sakene som vil bli behandlet senere i rapporten.

### **1.6 Innskuddsgarantiens dekningsområde**

I 2005 utarbeidet en arbeidsgruppe nedsatt av Kredittilsynet rapporten Innskuddsgarantiens dekningsområde. Rapporten, som ble distribuert til alle banker, ble særdeles aktuell i forbindelse med besvarelse av de tusenvis av henvendelse som håndtering av krisen i de to bankene reiste.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe for å vurdere om man trenger å ajourføre rapporten basert på de erfaringer som ovennevnte krise medførte.

## 2. Glitnir Bank ASA

### 2.1 Likviditetsproblemer

Utfordringer knyttet til funding og likviditet for Glitnir Bank ASA oppsto allerede tidlig i 2008. Bakgrunnen var at den internasjonale finansuroen medførte en økende skepsis til de islandske bankene. Dette medførte finansieringsproblemer for den norske datterbanken. Blant annet ble den planlagte utstedelsen av obligasjoner med fortrinnsrett i datterselskapet BN Boligkreditt AS i januar 2008 ikke gjennomført på grunn av markedsforholdene, og låneprogrammet mistet sin AAA rating. Negativ publisitet førte til at banken opplevde tap av store kundeinnskudd i løpet av forholdsvis kort tid, flere større banker trakk sine kredittlinjer og banken mistet tilgangen til det ordinære interbankmarkedet. Tidspunktet for skifte av navn på banken fra BNBank ASA til Glitnir Bank ASA var neppe særlig velvalgt.

Banken måtte i mai 2008 gjennomføre store private plasseringer av obligasjoner med fortrinnsrett for å sikre funding av obligasjonslån som forfalt i juni. I tillegg gjennomførte banken en rekke tiltak som innskuddskampanje, utlånsstopp, syndikering av lån og kreditt fra morbank. På grunn av problemene i de islandske bankene avviste Norges Bank en forespørsel fra Glitnir Bank ASA om å få benytte verdipapirer utstedt av Kaupthing Bank som sikkerhet for lån i Norges Bank

Fra høsten 2007 skjerpet Norges Bank og Kredittilsynet overvåkingen av likviditetssituasjonen i bankene på generell basis. Det ble dog lagt spesiell fokus på de islandske bankene og deres finansieringsproblemer.

Kredittilsynet har fra begynnelsen av april 2008 fulgt bankens fundingsituasjon nøye, og i mai ble banken blant annet pålagt ukentlig rapportering av fundingsituasjonen. Ledelsen i Kredittilsynet hadde også flere ganger våren 2008 tatt opp spørsmålet om salg av banken med den norske ledelsen, da eierne ble vurdert som sårbare når det gjaldt likviditet og soliditet. Det var kontakt med aktuelle kjøpere våren og sommeren 2008, men tilbudene ble ikke ansett gode nok av den islandske eierbanken.

I perioden fra april til oktober 2008 var det løpende kontakt mellom Norges Bank og Kredittilsynet om situasjonen.

Den 7. oktober 2008 besluttet Fjármálaeftirlitið (FME) å overta myndigheten til generalforsamlingen i morbanken Glitnir Bank hf og umiddelbart avsette banken styre, med sikte på å sikre fortsatt bankdrift i Island. FME oppnevnte samtidig et nytt administrasjonsstyre som ble gitt myndighet til å håndtere alle forhold knyttet til bankens virksomhet. Dette medførte at Glitnir Bank ASA ikke fikk benytte trekkfasiliteten på 2 milliarder kroner i morbanken.

På ettermiddagen 7. oktober hadde Kredittilsynet møte med ledelsen i Glitnir Bank ASA der det ble orientert om bankens likviditetssituasjon. Banken mente at den ikke ville klare å gjennomføre morgendagen

(8. oktober) uten tilførsel av likviditet. Bl.a. ble det drøftet mulighetene for å kunne utstede OMF'er basert på utlånsporteføljen i BN Boligkreditt på 2 milliarder kroner, men man konkluderte med at tiden ville være for knapp. Ifølge banken forelå det ikke noe konkret med hensyn til salg av banken. Banken meddelte at den ville ta kontakt med Sikringsfondet og Norges Bank, og at den formelt ville sende melding til Kredittilsynet etter banksikringsloven § 3-1 i løpet av kvelden. Meldingen ble formelt mottatt 8. oktober 2008 kl 0319.

Kredittilsynet informerte Sikringsfondet v/forretningsfører 7. oktober 2008 ca kl 1900 om situasjonen for Glitnir Bank ASA. Kredittilsynet ga i samtalen med forretningsfører uttrykk for at det ble vurdert som særlig sannsynlig at fondet ville bli bedt om å stille garanti overfor Norges Bank om likviditetsstøtte i påvente av OMF. Kredittilsynet holdt Finansdepartementet løpende orientert om utviklingen i saken.

Ledelsen i Glitnir Bank ASA hadde møte med Norges Bank kl 2000. De ønsket å vite om muligheter for mellomfinansiering fra Norges Bank i påvente av salg. Norges Bank informerte om retningslinjene for lån på særlige vilkår (S-lån) og viste til Bankenes sikringsfond som 2. linjeforsvaret i det norske krisehåndteringssystemet. Etter møtet informerer Norges Bank Sikringsfondet om samtalen og sier at S-lån neppe er aktuelt og at eventuell likviditetsstøtte må komme fra Bankenes sikringsfond.

Bankenes sikringsfond hadde møte med Glitnir Banks ledelse 7. oktober 2008 kl 2100. Her ble bankens situasjon nærmere gjennomgått. I tiden fram til kl 0200 den 8. oktober var forretningsfører i hyppig kontakt med styremedlemmene i fondet for å drøfte situasjonen. Styremedlemmene besluttet å gi en "beredskapsfullmakt" til forretningsfører på inntil kr. 50 millioner kroner for å dekke opp for eventuell manglende likviditet frem til neste dag. Det ble imidlertid ikke aktuelt å benytte denne fullmakten da morgenoppgjøret gikk uten problemer.

Gjennom kontakten med styremedlemmene gjennom kvelden/natten ble det besluttet å innkalle til telefonstyremøte 8. oktober kl 0900.

Til stede på styremøtet var representanter fra administrasjonen og styremedlem/varamedlem fra hhv. Norges Bank og Kredittilsynet. De øvrige styremedlemmene deltok pr. telefon.

Til styremøtet forelå det fra Kredittilsynets følgende uttalelse:

*"Kredittilsynet vurderer Glitnir Bank ASA som solvent på going concern basis. Banken oppfyller kapitaldekningskravene, og Kredittilsynet har ikke kjennskap til engasjementer som per dags dato vil redusere den reelle verdien av utlånsporteføljen til et nivå som gjør banken insolvent. Kredittilsynet anbefaler at det blir gitt støtte til banken med et omfang som gir banken mulighet til å finne en strukturell løsning i løpet av en nærmere fastsatt tid".*

I styremøtet anbefalte administrasjonen at man burde se på mulighetene for å kunne gi et positivt svar i en eller annen fasong. Fra styrets side ble det understreket at banken nå er inne i en akutt likviditetskrise, og at det

derfor må tilføres likviditet for at banken skal komme seg gjennom ettermiddagsoppgjøret.

Styret ga uttrykk for at det nå foreligger to løsningsmuligheter; tilførsel av likviditet fra Bankenes sikringsfond eller offentlig administrasjon. Styret la til grunn at banken neppe ville få ekstraordinær likviditetstilførsel (S-lån) fra Norges Bank.

Fra Kredittilsynets og Norges Banks side ble det sterkt understreket at offentlig administrasjon i dagens situasjon ville ha uheldige virkninger.

I et ekstraordinært telefonstyremøte 8. oktober kl 1100 ble det fra Kredittilsynet, Norges Bank og forretningsfører pekt på trusselen mot den finansielle stabilitet som ville foreligge ved å si nei til søknaden om likviditetsstøtte. På dette styremøtet var representanter fra administrasjonen og styremedlem/varamedlem fra hhv. Norges Bank og Kredittilsynet var til stede. De øvrige styremedlemmene deltok pr. telefon

Styret besluttet å støtte Glitnir Bank ASA etter banksikringsloven § 2-12, ved at Sikringsfondet erverver fordringer på BN Boligkreditt fra Glitnir Bank ASA for inntil 2 milliarder kroner. Fordringene var forutsatt å skulle konverteres til OMF. Banken hadde allerede en fordring på datterselskapet på vel 2,3 milliarder kroner som kunne benyttes som alternativ til å erverve obligasjonene inntil de var på plass. På grunn av manglende likviditet i fondet med bakgrunn i blant annet den ekstremt vanskelige markedssituasjonen ble det samtidig vedtatt at Sikringsfondet skulle utarbeide lånesøknad til Norges Bank om tilførsel av 2 milliarder kroner. Norges Bank innvilget et lån på særskilte vilkår etter sentralbankloven § 22, første ledd. Midlene ble deretter stilt til disposisjon på en egen konto tilhørende Sikringsfondet, slik at de kunne benyttes til å dekke Glitnir Banks behov for likviditet i oppgjøret i Norges Bank.

Lånet, som ble gitt som en kassekreditt og løp frem til 9. oktober, ble forrentet med D-lånsrente, og ble sikret ved at diverse verdipapirkonti som Sikringsfondet hadde i JP Morgan ble båndlagt til fordel for Norges Bank. Norges Bank krever normalt sikkerhet også for lån på særskilte vilkår.

Spørsmålet om å utvide likviditetstilførselen fra 2 milliarder kroner til 5 milliarder kroner ble drøftet i styremøte 08.10.08 kl 2115. På dette møtet ble utvidelsen av likviditetsstøtten sentral.

Styret konkluderte med at likviditetstilførselen burde ha en ramme på 5 milliarder kroner. Som sikkerhet for den utvidede rammen kjøpte Sikringsfondet fordringer for 3 milliarder kroner i BNKreditt – et annet datterselskap av banken, og som yter lån mot sikkerhet i næringseiendommer. Tanken var at fordringen senere skulle byttes om i ordinære kredittforetaksobligasjoner utstedt av BNKreditt. Styret var opptatt av at man snarest fikk etablert ordningen med OMF. Kjøpene ble gjennomført med en avkortning i forhold til fordringenes verdi på



ca 15 %. Banken hadde gjenkjøpsrett innenfor en frist på 6 måneder. Det vises til nærmere omtale.

Sitat fra referat fra styremøtet 8. oktober 2008:

*”Styret var opptatt av at det legges press på arbeidet med salg av banken, og at det tas sikte på å finne strukturelle løsninger innen 19.10.08. Styret var også opptatt av at verdier i banken ikke må forringes gjennom delsalg i mellomtiden. Styret ga uttrykk for at dersom ikke arbeidet med salg av banken førte frem, ville styret måtte vurdere å foreslå at bankens settes under administrasjon.”*

*Styret fattet følgende vedtak:*

- 1. Styret besluttet at fondet søker om lån i Norges Bank på 5 milliarder kroner. Sikringsfondet vil benytte midlene til å stille likviditet til rådighet for Glitnirs oppgjør i Norges Bank for inntil 5 milliarder kroner.*
- 2. Styret er oppmerksom på at det vil være en viss risiko forbundet med dette tiltaket, og ber om at administrasjonen arbeider videre med å skaffe god sikkerhet for denne likviditetstilførselen.*
- 3. Styret ber administrasjonen pålegge styret i Glitnir å følge opp prosessen tett.*
- 4. Administrasjonen arbeider videre med å vurdere kostnader knyttet til en administrasjonsløsning.*
- 5. Styret er opptatt av høy beredskap i denne situasjonen.*
- 6. Styret gir administrasjonen fullmakt til å sende søknad til Norges Bank om et lån på 5 milliarder kroner.*

*Det ble videre besluttet å innkalle til nytt styremøte 19. oktober.*

Til styremøtet 19.10.08 erklærte to av de møtende styremedlemmene, styreleder Finn Haugan, SpareBank 1 SMN og varamedlem Kate Henriksen, Sparebanken Vest seg inhabile, og valgte derfor ikke å møte. De øvrige styremedlemmer erklærte seg habile.

Det ble innledningsvis på styremøte 19.10.08 orientert om at Glitnir Bank de siste dagene hadde trukket på likviditetskontoen i Norges Bank med ca 1,5 milliarder kroner av rammen på 5 milliarder kroner. Det ble konkludert med at rammen syntes å være tilstrekkelig.

Likviditetslånet fra Norges Bank som ble gitt 9. oktober ble forlenget til 19. oktober, og deretter til 22. oktober for å gi dem som arbeidet med løsningsalternativer noe mer tid. Likviditetslånet ble ytterligere forlenget to ganger, først til 5. november, og deretter til 30. november. Når det gjelder forlengelsen av likviditetslånet til 19. oktober 2008, burde den av praktiske årsaker (19. oktober var en søndag) egentlig ha vært satt til 21., eller 22. oktober. Ved neste fornyelse ble den satt til 22. oktober 2008. I brevet fra Norges Bank der forlengelsen frem til 30. november ble gitt, tar Norges Bank opp sin bekymring vedrørende Sikringsfondets binding av midler:

*”Norges Bank mener det er bekymringsfullt at fondet nå binder opp midler over en lang periode i håndteringen av de islandske bankene. Det er en risiko for at Glitnir-engasjementet blir mer langvarig enn forutsatt, jf. flere forutsetninger for salget som enn ikke er på plass.*

*Langvarig oppbinding av midlene vil svekke fondets evne til å gjennomføre nye redningsoperasjoner, dersom det skulle bli nødvendig. Det er viktig å arbeide for å redusere Glitnirs lånebehov i sikringsfondet.*

*Norges Bank tar til etterretning at sikringsfondets aktivasammensetning og de spesielle markedsforholdene nå gjør det vanskelig og uheldig å finansiere sikringsfondets lån til Glitnir på alternative måter enn ved S-lån i Norges Bank. Det er grunn til å minne om at S-lån i Norges Bank er forbeholdt helt spesielle situasjoner og at fondet må legge økt vekt på likviditet i plasseringene for til enhver tid å være i stand til å foreta utbetalinger når det oppstår et behov. Høye kostnader med markedsfinansiering er i seg selv ikke noe godt argument for at Norges Bank vil innvilge S-lån”.*

Norges Bank satte deretter opp renten på S-lånet med tre prosentpoeng.

Låneforholdet mellom Sikringsfondet og Norges Bank ble avsluttet 28. november.

Arbeidet med å utstede OMF'er med utgangspunkt i boliglånsporteføljen tok lengre tid enn først forutsatt (2-3 dager). Årsaken var at banken hadde måttet prioritere salgsprosessen. Det ble imidlertid vurdert at Sikringsfondet hadde tilstrekkelige sikkerheter i de to fordringene på hhv. 2,3 milliarder kroner og 3,5 milliarder kroner (kjøpt for 5 milliarder kroner).

## **2.2 Salgsprosessen - strukturell løsning – to alternativer**

Et eksternt firma var engasjert av Glitnir Bank ASA for å gjennomføre en salgsprosess. Firmaet fikk i utgangspunktet den tiden som ble etterspurt for å kunne foreta en forsvarlig salgsprosess. Representanter fra Glitnir Bank ASA og firmaet var tilgjengelig for styret og orienterte om prosessen vedrørende salg på styremøtet 8. oktober 2008 kl 2115. Fra redegjørelsen til det eksterne firmaet, kan det nevnes at man var klar på at det måtte finnes en strukturell løsning for banken, og at banken ikke hadde noen fremtid med å fortsette som i dag. Firmaets representant ga uttrykk for at gjennomføringen av salg nå ville kunne påføre eierne store kostnader, banken tjener penger, men mangler likviditet. Etter vurdering av firmaet vil ikke banken kunne fungere uten en solid eier. Det ble gitt uttrykk for at det nødvendigvis vil ta noe tid for å få gjennomført en strukturell løsning. Det ville etter firmaets mening være nødvendig med to helger for en due diligence gjennomføring, og at en avtale tidligst vil kunne være på plass rundt 20.10.2008.

Forretningsfører for Bankenes sikringsfond hadde i perioden frem til styremøtet 19. oktober 2008 tilnærmet daglig dialog med ovennevnte firma. Lørdag 18. oktober ble det avholdt telefonmøte med firmaets representant hvor administrasjonen i Bankenes sikringsfond deltok. Kortfattet referat fra møtet kan oppsummeres som følger:

Representanten fra firmaet informerte om dagens situasjon med hensyn til salg/strukturell løsning vedrørende Glitnir Bank ASA. Han informerte om hvor langt prosessen var kommet og poengterte at det for øyeblikket ikke forelå en endelig løsning, men at det forelå to alternativer som det

ble arbeidet videre med. Begge alternativene var avhengige av medvirkning fra Bankenes sikringsfond og det var også en del punkter som måtte avklares med myndighetene før det forelå et endelig bud. Det ene alternativet kunne bli avklart allerede søndag 19. oktober, og at det antagelig var nødvendig med noe bistand for Sikringsfondet og derigjennom møte med sikringsfondets administrasjon med hensyn til det ene alternativet.

Forretningsfører la sterk vekt på at de forskjellige budgiverne ble behandlet likt og at også de forskjellige budgiverne fra Sikringsfondets side ble vurdert – for på denne måten at Sikringsfondet kunne være sikker på at det ville bli en endelig løsning.

Forståelsen av de alternative budene ble klargjort for deltakerne fra Sikringsfondet og det var enighet om at firmaets representant skulle gå videre med prosessen og at det var nødvendig med enda klarere (mindre forbehold) tilbud innen styremøtet i Sikringsfondet søndag 19.10.08 kl 1700. Det ble også avtalt at administrasjonen i Sikringsfondet kunne stille til disposisjon for møter, dersom en eller flere av budgiverne hadde behov for nærmere avklaring fra Sikringsfondets administrasjon søndag formiddag.

Søndag 19. oktober 2008 avholdt forretningsfører møte med en av budgiverne, Konsortiet SpareBank 1 gruppen.

Forretningsfører gjorde klart oppmerksom på at de forskjellige budgiverne ble behandlet likt og at også de forskjellige budgiverne fra Sikringsfondets side ville bli vurdert – for på denne måten at Sikringsfondet kunne være sikker på at det ville bli en endelig løsning.

Fra SpareBank 1-Konsortiet ble det understreket egenkapitalrisikoen med hensyn til budet ville falle på SpareBank 1 Konsortiet, de ville ikke ha noe krav på Sikringsfondet dersom engasjementene var dårligere enn antatt. Det de imidlertid pr. 19. oktober 2008 ikke var villig til å påta seg var "likviditetsrisikoen" i prosjektet, de ønsket fortsatt medvirkning fra Sikringsfondet i en tid fremover.

Fra Sikringsfondet side ble det informert om hvilken medvirkning Sikringsfondet hadde, og det ble understreket, at det pr. dato kun var behovet for likviditet hos Glitnir på ca 1,5 milliard kroner, men med muligheter for likviditet opp til 5 milliard kroner. Denne medvirkning var det fra styrets side forutsatt skulle avvikles 19. oktober 2008 i forbindelse med en endelig strukturell løsning.

Møtet ble avsluttet med en oppsummering fra Sikringsfondets side av hva SpareBank 1-Konsortiet anså som nødvendig fra Sikringsfondets side dersom et bud ville være aktuelt.

Den videre prosess ville være at SpareBank 1-Konsortiet forsøkte å avklare nærmere med konsulentfirmaet på vegne av Glitnir Bank om et endelig bud, som Sikringsfondets styre må uttale seg om, på samme måte som de andre alternativene som forelå pr. 19. oktober kl 1700.

Styremøtet ble avholdt søndag 19. oktober 2008 kl 1700.

Forretningsfører redegjorde innledningsvis for at han tidligere på dagen hadde hatt et møte med SpareBank 1-konsortiet. Han hadde presisert at

fondet ikke ønsket å være med videre med hensyn til en strukturell løsning hvor Sikringsfondet ble risikoeksponert. Ved valg av alternativer vil fondet legge forretningsmessig kriterier til grunn. Forretningsfører presiserte at det rent formelt er i Island avgjørelsen om salg blir fattet.

På oppdrag fra Glitnir Bank hadde man som tidligere nevnt engasjert et eksternt firma for å finne en strukturell løsning for Glitnir Bank ASA. Representanten for firmaet ga en redegjørelse for arbeidet så langt, og svarte på spørsmål.

Vedkommende opplyste at man, som tidligere nevnt, hadde gått bredt ut til toneangivende nordiske finansinstitusjoner. 17 - 18 firmaer hadde innledningsvis vist sin interesse, mens 4 - 5 kun hadde vært interessert i deler av virksomheten. Det gjensto nå kun to beilere til hele Glitnir Bank ASA, SpareBank 1-Konsortiet som la inn et indikativ bud på mandag 13.10.08 og endelig bud på fredag 17.10.08, mens KLP i samarbeid med Sparebanken Vest hadde lagt inn et indikativ bud som ennå ikke var styrebehandlet. Det siste budet krevde også godkjenning av representantskapet i KLP, som etter planen kunne møtes på førstkommande torsdag. SpareBank 1-Konsortiets bud var gitt med frist på mandag 20. oktober klokken 1700 (senere endret til 1730).

På styremøte 19. oktober 2008 kl 1700 ble det gitt en orientering om likviditetssituasjonen i Glitnir Bank ASA. Banken hadde trukket på ca kr. 1,5 mrd., og rammen på kr. 5 mrd. syntes å være tilstrekkelig. Det ble videre besluttet å forlenge likviditetslånet frem til 22. oktober 2008.

På styremøtet 19. oktober 2008 kl 17 fattet styret følgende vedtak:

- 1. Det legges til grunn av SpareBank 1-konsortiet inngår avtale om å kjøpe aksjene i Glitnir Bank ASA.*
- 2. Sikringsfondet yter følgende støtte:*
  - Sikringsfondet viderefører likviditetsstøtte på kr. 3 mrd. med utgangspunkt i næringsporteføljen inntil porteføljen kan anvendes til bytte i statsobligasjoner i henhold til statens støttepakke. Likviditetsstøtten løper i inntil 6 måneder. Fondet kan forhandle om forlengelse dersom det skulle vise seg nødvendig.*
  - Sikringsfondet viderefører likviditetsstøtten på kr. 2 mrd. med utgangspunkt i boliglånsporteføljen. Det forutsettes at 1-konsortiet tilbakekjøper boliglånsporteføljen så snart som praktisk mulig og at likviditetsstøtten nedkvitteres tilsvarende.*
  - Det er en forutsetning for 1-gruppens kjøp at syndikatlånene videreføres. Forhandlinger om dette vil skje umiddelbart etter at 1-gruppen er legalisert til å føre slike forhandlinger.*  
*Det ble forutsatt at SpareBank 1 Avtalen med fondet om likviditetsstøtte løper inntil det er avklart om det er mulig å få videreført avtalene på kommersiell basis. Det ble presisert at SpareBank 1-konsortiet måtte godta markedsmessige betingelser ved reforhandlingene. (Dette kravet fra SpareBank 1 er senere frafalt i sin helhet).*
- 3. Administrasjonen får fullmakt til å søke Norges Bank med hensyn til fortsatt å videreføre den løpende finansiering av de overtatte porteføljene. Så snart forholdene er bedre avklart vil det bli utarbeidet en plan for nedbygging av Sikringsfondets engasjement.*

Mandag 20. oktober 2008 ble det på bakgrunn av gårsdagens styremøte avholdt møte med SpareBank 1-Konsortiet og innledningsvis ble det presisert av forretningsfører "Det er Glitnir i Island som tar den endelige avgjørelse om de godtar konsortiets bud, men at Styret i Sikringsfondet i utgangspunktet var imøtekommende i forhold til de krav som konsortiet satte. Konklusjonen på møtet ble som følger:

*"Sikringsfondet viderefører likviditetsstøtte på 3 milliard kroner med pant i næringsporteføljen inntil porteføljen kan anvendes til bytte i statsobligasjoner i henhold til statens støttepakke. Likviditetsstøtten løper i inntil 6 måneder. Fondet stiller seg positiv til en søknad om forlengelse dersom det skulle vise seg nødvendig.*

*Sikringsfondet viderefører likviditetsstøtten på 2 milliard kroner med pant i boliglånsporteføljen. Det forutsettes at 1-gruppen tilbakekjøper boliglånsporteføljen så snart som praktisk mulig og at likviditetsstøtten nedkwitteres tilsvarende.*

*Det er en forutsetning for 1-gruppens kjøp at syndikatlånene videreføres. Forhandlinger om dette vil skje umiddelbart etter at 1-gruppen er legalisert til å føre slike forhandlinger.*

*Avtalen med fondet om likviditetsstøtte løper inntil det er avklart om det er mulig å få videreført avtalene på kommersielle vilkår."*

Det ble presisert at Bankenes sikringsfonds opplegg for likviditetsstøtte hele tiden hadde vært med basis i kjøp av fordringer fra Glitnir Bank ASA (hvor Glitnir har en rett til tilbakekjøp til samme pris pluss renter) og ikke på bakgrunn av pant i porteføljer, selv om det flere steder i dokumentasjonen er brukt dette uttrykket.

I mail til styrets medlemmer av 22. oktober konstaterte forretningsfører;

*"Vi er glade for at banken (Glitnir) i Norge ble solgt etter en profesjonell og ryddig prosess. Vårt bidrag til at ting faller på plass bør representere en svært liten risiko."*

For Bankenes sikringsfond var det meget viktig at salgsprosessen ble 100 % korrekt håndtert, både av hensyn til selger, og fordi det kunne tenkes at flere av Fondets medlemmer ville konkurrere på kjøpersiden.

Kjøpergruppen bestod av følgende banker:

- SpareBank 1 SMN (25 %)
- SpareBank 1 SR-bank (20 %)
- SpareBank 1 Nord-Norge (20 %)
- Samarbeidende Sparebanker AS (20 %)
- Sparebanken Hedmark (15 %)

SpareBank 1 konsortiet fikk konsesjon til overtagelse av Glitnir Bank ASA 4. desember 2008, og følgende avtale ble inngått med kjøpergruppen:

*Bankenes sikringsfond har inngått avtale med Selskapet om kjøp av to fordringer samlet om lag NOK 5 000 000 000, hvor Selskapet har rett til å kjøpet lånene tilbake til samme pris. Det første lånet er ervervet av BNB (Transje 1), mens det andre er ervervet av BNK (Transje 2).*

*Kjøpergruppen forplikter seg herved på å besørge at selskapet kjøper tilbake fra BS lånet under transje 1. Det skal skje så snart praktisk mulig gjennom obligasjonsutstedelse eller deponering i Norges Bank i henhold til den ordning som ble annonsert av*

*Finansdepartementet og Norges Bank 12. oktober 2008, etter at Kjøpergruppen har overtatt Selskapet (dvs. så snart praktisk mulig etter Completion, jf. Aksjekjøpsloven).*

*Kjøpergruppen forplikter seg herved til å besørge at Selskapet kjøper tilbake fra BS lånet under transje 2. BS forplikter likevel til å videreføre transje 2 i inntil 6 måneder etter Completion. Dersom Kjøpergruppen er av den oppfatning at den innen denne frist ikke vil kunne benytte denne ordning som ble annonsert av Finansdepartementet og Norges Bank 12. oktober 2008, er BS villig til å forhandle om forlengelse av fristen på 6 måneder.*

Fondets medvirkning med hensyn til likviditet ble som tidligere nevnt avvirket ved at banken kjøpte tilbake fordringene 18. desember 2008. Avtalen som var inngått i forbindelse med at Sparebank 1 konsortiet kjøpte Glitnir Bank ASA, gikk imidlertid ut på at kjøpergruppen ville kunne få likviditetsbistand på nærmere angitte vilkår inntil 6 måneder etter fullføring, dvs. frem til 5. juni 2009. Etter ønske fra kjøpergruppen ble det utarbeidet en skisse til avtale i forbindelse med en eventuell likviditetsbistand fra Bankenes sikringsfond. Denne skissen ble aldri underskrevet av partene, men 12. mars 2009 ble det utarbeidet en bekreftelse fra Bankenes sikringsfond til BNbank ASA (tidligere Glitnir Bank ASA som endret navn i januar 2009) som innebar muligheter for likviditetsbistand som bygget på tidligere avtaler 17. oktober og 20. oktober 2008, og betingelser i henhold til utkast fra Bankenes sikringsfond januar 2009. Avtalen utløper 5. Juni 2009;

1. at Bankenes sikringsfondet, dersom det mottar en skriftlig forespørsel fra BNbank, vil inngå en avtale på så langt som mulig samme basis som ovennevnte avtale av 17. oktober, som om den avtalen faktisk var videreført som forutsatt i avtalen av 20. oktober
2. at det faktum at avtalene av 8. og 17. oktober er avsluttet og lånene tilbakekjøpt, og at det derfor ikke er utestående beløp under Transje 2, ikke påvirker Bankenes sikringsfonds forpliktelse til å realisere intensjonene bak avtalen av 20. oktober
3. at salgsbeløpet skal utbetales BNbank senest 10 dager etter at slik forespørsel er mottatt, såfremt ikke forsinkelsen skyldes BNbank
4. at betingelsene ikke skal være mindre gunstige for BNbank enn de betingelsene som er skissert i utkast til Avtale om trekkfasilitet mellom BNbank ASA og Bankenes sikringsfond oversendt fra Bankenes sikringsfond 15. januar 2009.

### **2.3 Sikkerhetsstillelse og negative pledge**

Under behandlingen kom det frem at banken (ifølge opplysning fra dens ledelse) tidligere hadde avgitt negativ pantsettelseserklæring ("negative pledge") overfor et syndikat av internasjonale långivere. Dersom banken stilte noen av sine eiendeler til sikkerhet for lån fra Bankens sikringsfond, ville antagelig det nevnte syndikatet kunne hevde at banken hadde brutt lånebetingelsene, og at lånet var misligholdt. For ikke å risikere et slikt forløp valgte Sikringsfondet å inngå en avtale om kjøp av visse fordringer fra banken, og med en rett for banken til å kjøpe fordringene tilbake. Det var tale om fordringer på bankens datterselskaper, BN Boligkreditt AS og BNkreditt. Fordringen på BN Boligkreditt, som gjaldt finansiering av boliglån, skulle etter forutsetningene senere konverteres til OMF, men dette var ennå ikke formelt på plass. Fordringene på BNkreditt var tilsvarende forutsatt å skulle erstattes av kredittforetaksobligasjoner registrert på VPS.

Konverteringen av fordringene på BN Boligkreditt ble forsinket, grunnet administrative problemer, men fordringen på BNkreditt ble raskt erstattet med obligasjoner som forutsatt.

Bankenes sikringsfond ervervet fordringene til en kurs ca. 15 % under pålydende verdi, for et samlet beløp på 5 mrd. kroner. Banken fikk en opsjon til å kjøpe dem tilbake innen seks måneder, mot et tillegg på 10 % p.a., regnet på det daglige trekket på beløpet, dvs. banken trakk ikke opp hele beløpet på 5 mrd. kroner. Differansen ble stående som en trekkrettighet i Norges Bank. Likviditeten skaffet Bankenes sikringsfond til veie ved å låne det motsvarende beløp i Norges Bank, mot kvalifisert sikkerhet.

#### **2.4 Lån mot sikkerhet og negativ pledge i andre norske banker**

I alminnelighet stiller ikke en bank noen sikkerhet overfor sine kreditorer. Dette er i motsetning til for eksempel kredittforetak som utsteder OMF, hvor obligasjonseierne har fortrinnsrett til dekning foran øvrige kreditorer i hele utlånsmassen til foretaket. Innskyterne i bank er stort sett uprofesjonelle, det gjelder også mange av dem med innskudd over grensen på 2 millioner kroner, som ikke er garantert av Bankenes sikringsfond. Hvis enkelte kreditorer, for eksempel store, profesjonelle investorer, skulle få sikkerhet for sine lån til eller innskudd i en bank, ville det fort kunne føre til betydelig forfordeling av kreditorer i tilfelle banken ble satt under offentlig administrasjon.

Dette er bakgrunnen for hovedregelen i sparebankloven § 23 om at en sparebank ikke skal stille sine eiendeler som sikkerhet for egne eller andres forpliktelser. Unntak er bare gjort for lån i Norges Bank og i Bankenes sikringsfond. Dessuten kan den stille sikkerhet for oppgjør (for sentral motpart etc.). Kredittilsynet kan dispensere.

Forretningsbankloven er mindre kategorisk, men også i forretningsbankloven § 21 er det et krav om at en bank melder fra til Kredittilsynet hvis den stiller noen av sine eiendeler som sikkerhet for andre enn Norges Bank og Bankenes sikringsfond. Det er en utbredt oppfatning i dag at banker ikke bør stille slik sikkerhet overfor andre. I møte med store, internasjonale motparter har likevel en del sparebanker og mellomstore forretningsbanker blitt møtt med et spørsmål om sikkerhet. (Det kan gjelde andre regler i andre land enn det som følger av norsk banklovgivning.)

I noen tilfeller har de utenlandske motpartene gått så langt som å stille krav om negativ pledge. Dette har det vært vanskeligere å avvise, også fordi det på en måte bare er å bekrefte hovedregelen i sparebankloven § 23. Følgelig har de avgitt negative pledge, mot å få ellers tilfredsstillende vilkår på sine lån internasjonalt. Detaljene i avtalene er ikke kjent, men de har ikke vært til hinder for å oppta lån mot sikkerhet i Norges Bank.

De ledende forretningsbankene har, etter det vi vet, avvist alle krav om sikkerhet, også krav om negative pledge. Mindre og mellomstore forretningsbanker, derimot, har, i en del tilfeller, gjort som sparebankene, avgitt negative pledge for å få lån internasjonalt.

Negative pledge har vist seg å være uheldig fordi lån fra Bankenes sikringsfond ikke har vært utrykkelig unntatt. I tilfellet Glitnir Bank ASA gjorde det at Bankenes sikringsfond ikke kunne ta sikkerhet for lån, uten

at banken risikerte å komme i konflikt med sine andre lånebetingelser. Saken lot seg i det tilfellet løse ved at banken hadde noen andre fordringer som var lette å omsette og som Bankenes sikringsfond kunne kjøpe, med en gjenkjøpsrett for banken.

## **2.5 Regulering av sikkerhetsstillelse**

Den såkalte bytteordningen, der bankene bytter OMF mot statslån (nå statskasseveksler), og som reelt var lån mot sikkerhet med staten som motpart, ble også vanskeliggjort av negativ pledge. I en forskrift av 21.11.2008 har Kredittilsynet benyttet sin hjemmel til å dispensere fra sparebankloven § 23, til å gi et unntak fra forbudet mot å stille sine eiendeler som sikkerhet, sålydende:

“Sparebanker kan uten hinder av sparebankloven § 23 første ledd stille statspapirer som sikkerhet for egne forpliktelser, samt stille sine eiendeler som sikkerhet for egne forpliktelser overfor staten.”

Formålet med forskriften er å åpne for at sparebanker kan benytte den nevnte bytteordningen.

## **2.6 Informasjon**

### Pressemelding

Det ble sendt ut to pressemeldinger fra Sikringsfondet når det gjaldt Glitnir Bank ASA. Den første meldingen gikk ut 9. oktober 2008 og omhandlet Sikringsfondets likviditetsstøtte til Glitnir Bank ASA. Hovedhensikten var å legge til rette for en strukturell løsning for banken. Denne pressemeldingen ble samordnet med Kredittilsynet. Den andre pressemeldingen ble sendt ut 21. oktober 2008 der Sikringsfondet uttrykte tilfredshet med de nye eierne, og at bankens hovedvirksomhet ville bli videreført.

### Hjemmesidene til Sikringsfondet

Hjemmesidene til Sikringsfondet ble oppdatert med innholdet i de to pressemeldingene



### **3. Kaupthing Bank hf NUF**

#### **3.1 Likviditetsproblemer**

Kaupthing Bank hf NUF kontaktet Norges Bank 7. oktober kl 1600, og informerte om at de fryktet problemer med å gjøre opp for seg ved neste dags oppgjør. Kaupthing Bank hadde valuta, og ønsket å bytte valuta mot NOK direkte med Norges Bank. Banken fikk svar tilbake om at dette vil være "Særskilte tiltak" som ikke vil være aktuelt. Banken ble tilført NOK via den islandske sentralbanken ved at denne gjennomførte en valutaswap med Norges Bank. Norges Bank tilbød en tilsvarende operasjon neste dag. Norges Bank informerte Kredittilsynet og Sedlabanki om situasjonen.

Kredittilsynet og Norges Bank ble onsdag 8. oktober informert av Kaupthing Bank om at de sannsynligvis ikke vil ha tilstrekkelige midler til å dekke morgenoppgjøret neste dag. Sikringsfondet ble varslet. Tidlig den 9. oktober (kl 0705) meddelte Kaupthing Bank Kredittilsynet og Norges Bank at likviditeten fra Island var stoppet, og at nettbank og bankautomater var sperret for uttak. Kredittilsynet orienterte Norges Bank og Sikringsfondet om at det islandske finanstillsynet hadde tatt kontroll over Kaupthing Bank og oppnevnt et administrasjonsstyre. På bakgrunn av ovennevnte anmodet Kredittilsynet Sikringsfondet om at det ble avholdt styremøte i fondet for å bekrefte garanti og forberede utbetalinger.

Den 9. oktober kl 0713 orienterte Kredittilsynet Finansdepartementet, og tilrådte at Finansministeren gikk ut med en erklæring om at Finansdepartementet om nødvendig vil forskuttere den del av innskuddene som normalt vil være dekket av hjemlandsordningen i Island. Kredittilsynet vurderte dette som nødvendig for å skape ro og tillit omkring den norske sikringsordningen i lys av uroen en har sett i UK og andre steder. De parlamentariske lederne på Stortinget ble orientert, og det var bred tilslutning til forskuttering av grunngarantien. Finansminister Kristin Halvorsen uttalte på Sparebankforeningens årsmøte torsdag 9. oktober 2008 at Den norske stat ved Finansdepartementet ville forskuttere innskudd i filialen til Kaupthing Bank i Norge som var dekket av det Islandske sikringsfondet, dvs. 20 887 euro pr. kunde.<sup>1</sup>

På grunn av at Kaupthing Bank i Island var satt under administrasjon og at banken ikke ville få tilført likviditet fra Island, konstaterte Norges Bank at Kaupthing Banks videre drift ville måtte være basert på ytterligere trekk på D-lånsadgangen i Norges Bank. Norges Bank besluttet derfor å suspendere Kaupthing Banks låneadgang i Norges Bank med øyeblikkelig virkning (kl 0950).

---

<sup>1</sup> St.prp. nr. 6 (2008-2009) Statsgaranti for andel av innskudd i Kaupthing Banki Hfs filial i Norge ble godkjent i statsråd 17.10.08 (dvs. i ettertid). Bakgrunnen var å motvirke den usikkerhet som oppstod da filialen innstilte sine betalinger og for å bidra til tillit til banksystemet, og tillit til at innskudd i banker i Norge er sikre. I samme proposisjon ble det også nevnt at Finansdepartementet vil samarbeide med Bankenes sikringsfond slik at Sikringsfondet også vil kunne håndtere forholdet til innskyterne i den norske filialen på vegne av staten.

Før vedtaket ble fattet informerte Norges Bank Kredittilsynet, Bankenes sikringsfond, Finansdepartementet og NICS operatørkontor. I e-post 1055 til Sikringsfondet bekreftet Norges Bank at Kaupthing Banks låneadgang i Norges Bank var suspendert.

9. oktober kl 1300 meldte NICS operatørkontor Norges Bank at Kaupthing Bank manglet kr. 402,- i ettermiddagens masseoppgjør. Et innskudd på Kaupthing Banks konto i Norges Bank ville, slik NBO fungerte, gå til nedbetaling av Kaupthing Banks lån i Norges Bank. Et slikt innskudd ville derfor ikke løse problemet. NICS operatørkontor anmodet derfor om at suspensjonsvedtaket ble reversert for at oppgjøret skulle gå gjennom. Dette blir avvist av Norges Bank på prinsipielt grunnlag. Masseoppgjøret gikk gjennom ca 1 time forsinket.

Styret i Sikringsfondet var innkalt til telefonstyremøte 9. oktober kl 1930. Til stede på styremøtet var representanter fra administrasjonen og styremedlem/varamedlem fra hhv. Norges Bank og Kredittilsynet. De øvrige styremedlemmene deltok pr. telefon. På møtet redegjorde forretningsfører innledningsvis for møte med representantene fra Kaupthing Bank og for avtalen som var gjort med et advokatfirma når det gjaldt mulighetene for å ta arrest i Kaupthings eiendeler.

Kredittilsynsdirektøren redegjorde for møte med statsminister og finansminister samme dag der man bl.a. drøftet det praktiske rundt forskuttering av grunngarantien på 20 887 EUR. Det ble lagt til grunn at Sikringsfondet forskutterer dette beløpet, men at man søker regress hos den norske stat. Styret ba administrasjonen om å vente til Finansdepartementet hadde fremmet forslag om tilleggsbevilgning før fondet utbetalte beløp etter innskuddsgarantien.

På styremøtet overleverte Kredittilsynsdirektøren et brev der det fremgikk følgende:

*”UTBETALINGER FRA BANKENES SIKRINGSFOND – KAUPTHING*

*Det vises til banksikringsloven § 2-11 (1) a). Kredittilsynet er kommet til at Kaupthing Bank hf. NUF, filial av Kaupthing Bank hf., etter tilsynets oppfatning verken er eller vil bli i stand til å tilbakebetale innskudd og dette har sammenheng med medlemmets økonomiske stilling”.*

Kredittilsynsdirektøren redegjorde deretter for de to løp som Kredittilsynet ville prøve for å avvikle filialen:

- Innhente formelt samtykk fra Island til å foreta en avvikling (finske kolleger fikk dette til i løpet av få timer)
- Gjennom filialforskriften innføre en mulighet for å sette filialen under offentlig administrasjon.

*Styret fattet følgende vedtak:*

1. *Administrasjonen følger opp arbeidet med å ta arrest i det som er mulig i Kaupthings eiendeler i Norge.*
2. *Administrasjonen ber departementet om at det fremmer forslag om tilleggsbevilgning før fondet utbetaler beløp etter innskuddsgarantien*
3. *Sikringsfondet må fremme krav i boet for de innskudd som fondet dekker. Norske myndigheter vil bistå Sikringsfondet i dette arbeidet.*
4. *Hjemmesidene i Sikringsfondet oppdateres.*
5. *Pressemelding om situasjonen utarbeides.*

### **3.2 Offentlig administrasjon av Kaupthing Bank hf NUF**

På formiddagen 9. oktober 2008 ble Kredittilsynet også kjent med at FME hadde tatt over generalforsamlingens myndighet i Kaupthing Bank hf, og oppnevnt et administrasjonsstyre for å sikre fortsatt bankdrift i Island. Kredittilsynet gjorde gjentatte forsøk på å få informasjon fra FME om betydningen av dette vedtaket for den norske filialen og om hvordan det islandske tilsynet vil håndtere virksomheten i Norge, uten at henvendelsene ble besvart.

I brev av 10. oktober 2008 ble det også rettet en henvendelse til FME hvor Kredittilsynet ba om samtykke til å gjennomføre lignende tiltak overfor filialen som det finske tilsynet hadde gjennomført basert på avtale med FME. Det ble særskilt nevnt behov for å oppnevne en administrator til å håndtere krav fra innskytere og andre kreditorer, og for å sørge for at det ble gjennomført en avvikling av bankvirksomheten i filialen. Brevet ble ikke besvart før filialen ble satt under offentlig administrasjon.

Banksikringsloven kapittel 4 inneholdt ingen hjemmel for å sette en filial av utenlandsk bank under offentlig administrasjon. I henhold til § 1-1(4) kan imidlertid Finansdepartementet gi nærmere bestemmelser om lovens anvendelse på filial av finansinstitusjon med hovedsete i fremmed stat. På grunnlag av denne bestemmelsen avga Kredittilsynet den 10. oktober 2008 tilråding til Finansdepartementet om å sette filialen under offentlig administrasjon. Bakgrunnen var at det ble vurdert som nødvendig med umiddelbare tiltak for å sikre en avvikling av filialen og hindre at det skjedde en forfordeling av kreditorer. Sentralt i begrunnelsen var derfor hensynet til en lik behandling av norske og islandske kreditorer. Bankens virksomhet ble drevet som normalt i Island, mens virksomheten i Norge var stanset, og innskyterne fikk ikke tilgang til sine midler. En medvirkende årsak var også den usikkerheten som knyttet seg til hovedforetakets stilling og FMEs engasjement i saken.

Kredittilsynet vurderte ulike aktuelle tiltak, og foreslo at den offentlige administrasjonen skulle begrenses til en avvikling av bank- og verdipapirvirksomheten. Begrunnelsen og behovet for å gripe inn for å sikre en forsvarlig avvikling tilsa at avviklingen kunne begrenses til bankvirksomheten. Det samme gjaldt winding-up direktivets prinsipp om at avvikling normalt er hjemstatsmyndighetenes ansvar, og et tiltak fra vertsstatens side bør derfor ut fra en forholdsmessighetsvurdering ikke være mer omfattende enn hensynene og behovet bak tiltaket tilsier.

Den 12. oktober 2008 fastsatte Finansdepartementet forskrift om offentlig administrasjon av filial av bank med hovedsete i fremmed stat, som ga en hjemmel for på visse vilkår å sette en bankfilial under offentlig administrasjon. Bestemmelsene i banksikringsloven §§ 4-1, 4-5 første ledd tredje og fjerde punktum og fjerde ledd, 4-6 til 4-13 ble gitt tilsvarende anvendelse. Med hjemmel i forskriften traff Finansdepartementet samme dag følgende vedtak:

*Med hjemmel i forskrift 12. oktober 2008 om offentlig administrasjon av filial av finansinstitusjon med hovedsete i annen stat § 1, jf. Lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner (banksikringsloven) § 4-5 og kgl. res. 6. desember 1996 nr. 1138, settes filialen i Norge av Kaupthing Banki Hf under offentlig administrasjon. Vedtaket omfatter Kaupthings bank- og verdipapirvirksomhet i Norge. Etter forskriften § 1 annet ledd omfatter vedtak om offentlig administrasjon alle bankens eiendeler og forpliktelser i Norge.*

Finansdepartementets begrunnelse for vedtaket bygget i det vesentlige på Kredittilsynets vurderinger.

Umiddelbart etter at filialen var satt under offentlig administrasjon og administrasjonsstyre oppnevnt 12. oktober 2008, sendte Kredittilsynet melding om vedtaket om offentlig administrasjon til Foretaksregisteret og Verdipapirsentralen i henhold til banksikringsloven § 4-5 tredje ledd annet punktum. Videre ble informasjon om vedtaket og oppfordring til fordringshavere om å melde sine krav innen 12. januar 2009 sendt til Norsk Lysningsblad for kunngjøring, jf. banksikringsloven § 4-5 tredje ledd siste punktum. Dagen etter ble det også sendt brev til Aftenposten for innsettelse av annonse om vedtaket.

### **3.3 Administrasjonsstyret oppnevnt**

Umiddelbart etter at filialen var satt under offentlig administrasjon den 12. oktober 2008 oppnevnte Kredittilsynet et administrasjonsstyre bestående av Bjarne Borgersen (leder), Øivind Solvang og Siv Sandvik. I medhold av banksikringsloven § 4-7 tredje ledd fastsatte Kredittilsynet bestemmelser om administrasjonsstyrets arbeid med Kaupthing Bank hf NUF under offentlig administrasjon.

Den 16. oktober 2008 oppnevnte Kredittilsynet Einar Westby i PriceWaterhouseCoopers AS som borevisor, og fastsatte samtidig bestemmelser om revisors arbeid med Kaupthing Bank hf NUF under offentlig administrasjon.

### **3.4 Samordning av den videre håndtering av Kaupthing Bank hf NUF**

I forkant av styremøtet i Bankenes sikringsfond 9. oktober 2008, hadde administrasjonen i Sikringsfondet og Kredittilsynet møte med Regjeringsadvokaten om en eventuell samordning i den videre håndtering. Et av punktene i vedtaket fra styremøtet var at "2. Administrasjonen ber departementet om at det fremmer forslag om tilleggsbevilgning før fondet utbetaler beløp etter innskuddsgarantien."

I brev av 14. oktober 2008 søkte Bankenes sikringsfond om midler til å dekke deler av innskytergarantien med henvisning til kongelig resolusjon 13. oktober 2008 der det ble besluttet at staten garanterer for den del av innskudd i den norske filialen av Kaupthing Bank som skal dekkes av den islandske innskuddsgarantiordningen.

I brev datert 22. oktober 2008 ga departementet Bankenes sikringsfond fullmakt til å foreta utbetaling på vegne av staten for den andel av innskudd i Kaupthing Bank hf NUF som var sikret i den islandske innskuddssikringsordningen, på visse forbehold;

- *Bankenes sikringsfond må påse at det ikke utbetales mer enn det staten er forpliktet til i henhold til garantien*
- *At det ikke foretas utbetalinger på vegne av staten til innskytere som ikke overdrar sitt krav på banken og/eller den islandske sikringsordningen til staten, og at det beløp som utbetales til hver enkelt innskyter i henhold til den statlige garantien er korrekt.*
- *At Bankenes sikringsfond forestår alle praktiske sider ved utbetaling etter fullmakten.*
- *At det utarbeides en detaljert dokumentasjon av alle utbetalingene og at det rapporteres til Finansdepartementet så snart som mulig etter at utbetalingene er gjennomført. Eventuelle overskytende midler som er overført fra staten, inkludert eventuelle renteinntekter på statens midler, skal tilbakebetales så snart som mulig, og senest innen 20. desember 2008.*
- *Midler begrenset oppad til 400 millioner kroner ville bli gjort tilgjengelig så snart som mulig etter at Bankenes sikringsfond skriftlig har bekreftet til Finansdepartementet at fullmakten og betingelsene som angitt ovenfor aksepteres.*

I brev datert 23. oktober 2008 bekreftet Bankenes sikringsfond at betingelsene var akseptert og at Sikringsfondet påtok seg oppgavene. I samme brev ba Bankenes sikringsfond om å få utbetalt 200 millioner kroner. I senere brev datert 29. oktober 2008 og 2. november 2008 ble det rapportert om utbetalingene, og samtidig anmodet om ytterligere midler, henholdsvis 150 millioner kroner og 34 millioner kroner.

Totalt utbetalt fra Finansdepartementet har vært 384 millioner kroner, hvorav 3,2 millioner kroner er senere tilbakebetalt - henholdsvis 2 millioner kroner 1. desember 2008, 1 million kroner 12. januar 2009 og resterende overdekning 0,2 millioner kroner i mars 2009. Bostyret i Kaupthing Bank har i tillegg, i mars 2009, tilbakebetalt resterende 380,8 millioner kroner direkte til Finansdepartementet slik at hele forskutteringen fra Staten nå er tilbakebetalt.

Departementet er i hele perioden blitt holdt oppdatert med hensyn til utbetalingene og sist i brev fra Bankenes sikringsfond datert 18. mars 2009 hvor Finansdepartementets rest innestående på kr. 197 536,03 ble tilbakebetalt.

### **3.5 Innskuddsporteføljens størrelse**

Kaupthing Bank hf NUF startet bankvirksomheten som filial i Norge på slutten av 1. halvår 2007. Ved inntredelse i Sikringsfondet 3. september 2007 hadde filialen 9,5 millioner kroner i innskudd, hovedsakelig fra

ansatte. Sikringsfondet mottok rapporter fra filialen over innskuddsvekst og innskuddsdekning hver måned. Pr. 31. desember 2007 var innskuddene vokst til 532 millioner kroner hvorav 156 millioner kroner var dekket av Bankenes sikringsfond. Veksten i innskudd fortsatt utover i 2008 og pr. 30. august 2008 utgjorde innskuddene 2 032 millioner kroner, hvor Bankenes sikringsfond dekket 1 229 millioner kroner, det Islandske sikringsfond dekket 479 millioner kroner og 325 millioner kroner var udekket, det vil si beløp over 2,0 millioner kroner. Dette var siste måned som Sikringsfondet har tall fra (rapportert 30. september 2008), før filialen ble satt under offentlig administrasjon.

### 3.6 Innskuddsportefølje pr. 9. oktober 2008.

|                                                                                                                                                                                                                                  | Millioner kroner | Millioner kroner |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------------------|
| Kundeinnskudd totalt                                                                                                                                                                                                             |                  | <u>1 460</u>     |
| - som fordeles som følger:                                                                                                                                                                                                       |                  |                  |
| • Forskutteres av den norske stat (dvs. innskudd inntil 20 887 EUR)                                                                                                                                                              | 381              |                  |
| • Bankenes sikringsfonds andel (dvs. innskudd i intervallet 20 887 EUR til Kr. 2 000 000)                                                                                                                                        | <u>798</u>       | 1 179            |
| • Kunder uten norsk personnr. og utenl. adr. (dekkes av staten)                                                                                                                                                                  |                  | 0,5              |
| • Valutainnskudd (12 kunder, største 122,3 mill. kroner, øvrige 11 under 0,4 mill. kroner. Kr. 2 mill. dekkes enten av staten eller av Sikringsfondet)                                                                           |                  | 124              |
| • Øvrige innskudd over kr. 2 mill. 63 innskudd hvorav største utgjør 1,2 mill. kroner utover kr. 2 mill., 9 innskudd overstiger 0,1 mill. over kr. 2 mill., mens øvrige 53 innskudd er under 0,1 mill. kroner utover kr. 2 mill. |                  | 6                |
| • Interne plasseringer (Kaupthing Bank hf, og Kaupthing forvaltning)                                                                                                                                                             |                  | 151              |
| Sum                                                                                                                                                                                                                              |                  | 1 460            |

Antall innskytere var 5 400 og beløpene inkluderte opptjente renter pr. 9. oktober 2008, bortsett fra valutalånene. Banken hadde god oversikt over alle kundene.

Kunder uten norsk personnummer og utenlands adresse ble vurdert opp mot regelverket og det ble konkludert med at alle kundene hadde krav på utbetaling. Se filialforskriftens krav § 3 "Som innskyter i filialen her i riket regnes innskyter som selv har foretatt innskudd i, og som har naturlig tilknytning til, filialen".

Når det gjaldt valutainnskudd ble disse også vurdert. Største innskudd på 122,3 millioner kroner var tilknyttet et stort utlån og disse ble satt i sammenheng for eventuelt å benytte motregning. Dette innskuddet ble videre behandlet av Bostyret. Øvrige valutainnskudd ble omregnet til norske kroner etter kursen notert/oppført av Norges Bank pr. 9. oktober 2008. Når det gjaldt kursen som ble benyttet ved omregning av islandske kroner til norske kroner, ble det rettet klage fra en innskyter til Kredittilsynet som var den rette instans. Kredittilsynet har i brev datert 7. mai 2009 fastsatt at innskuddet i islandske kroner skal omregnes etter ny kurs. Kursen som i dette tilfellet skal benyttes er medianen mellom Nordea Banks kurs for kjøp og salg som skal legges til grunn. "

Hovedgrunnen for at det velges en annen kurs enn den fastsatt av Norges Bank, er at det etter all sannsynlighet ikke skjedde noen transaksjoner denne dagen til kursen fastsatt av Norges Bank. " Det var i alt fire innskytere som hadde innskudd i islandske kroner og totalt sett utgjør omregningen etter den nye kursen ca NOK 870 000 mer. Bostyret har besluttet å utbetale differansen også til de tre øvrige som ikke har klaget på kursfastsettelsen. I Kredittilsynets behandling av klagen ble det også tatt opp om innskuddene skulle vært utbetalt i samme valuta som innskuddet var i, og i tilfellet omregning, hvilken dato som skal legges til grunn, fristdagen (det vil si dagen når banken ble satt under offentlig administrasjon) eller utbetalingsdatoen. Kredittilsynet har kommet til at innskuddene skal omregnes til norske kroner og at det er fristdagens kurs som skal legges til grunn.

### **3.7 Oversikt over innskyterne**

De ansatte i filialen startet 9. oktober med å utarbeide rapporter over alle innskyterne i filialen. Rapporten ble utarbeidet etter en mal fra Bankenes sikringsfond for at det skulle være greit å få oversikt over hvilke kunder og beløp det uten videre kunne utbetales til. I den forbindelse vises til Innskuddsporteføljens størrelse. Filialen var pr. 9.oktober 2009 ikke satt under offentlig administrasjon, men det ble opplyst både fra filialen og Kredittilsynet at filialen var "ute av stand og heller ikke ville bli i stand" til å foreta tilbakebetaling av innskudd eller for den saks skyld å dekke sine forpliktelser.

Administrasjonen i Bankenes sikringsfond fastslo at det på dette tidspunktet ikke forelå regelverk om å sette filialen under offentlig administrasjon. Administrasjonen i Bankenes sikringsfond besluttet at alle innskuddskonti skulle renteberegnes til og med 9. oktober 2008 for på denne måten ikke å foreta noen forfordeling av filialens kreditorer. Listen over innskyterne ble dermed oppdatert med renter til og med 9. oktober 2008 og det ble samtidig utarbeidet kontoutdrag til hver enkelt kunde med oversikt over saldo, opptjente renter og de siste bevegelsene. Begrunnelsen for spesifiserte kontoutdrag var at kundene selv kunne fastslå hvilke bevegelser på den enkeltes konto som hadde funnet sted de siste dagene. Banken var satt på midlertidig sperre og det var i tillegg noe usikkert hvilke innbetalinger/utbetalinger som faktisk var gått igjennom de siste dagene. Usikkerhetene skyldtes også at en del av disse transaksjonene gikk om Island, og av den grunn kunne være noe forsinket.

### **3.8 Utarbeidelse av informasjonsskriv til filialens innskuddskunder**

Brev til innskuddskundene i Kaupthing Banks filial ble utformet i samarbeid med Finansdepartementet/Regjeringsadvokaten og Kredittilsynet. Utgangspunktet for brevet var malen som var laget i prosjektet "Administrasjon av banker i krise". På grunn av Finansdepartementets garanti og at det skulle tre inn i det Islandske sikringsfonds sted, tok det flere dager med å få til endelig utforming av brevet med informasjon til kundene. Det endelige brevet var ferdig 15. oktober 2008, og ble lagt ut på hjemmesidene til Bankenes sikringsfondet

og Kaupthing Banks filial i Norge, samt henvist til Kredittilsynet hjemmesider torsdag 16. oktober.

Arbeidet med listemateriellet gikk svært greit og det meste var klart til utsendelse fredag 17. oktober 2008. Mandag 20. oktober 2008 ble brev med detaljerte opplysninger om hvordan kundene skulle forholde seg, samt kontoutdrag utsendt.

### **3.9 Utbetalingsprosedyrer**

Da det var klart at det islandske sikringsfond ikke fungerte og at Bankenes sikringsfond selv måtte foreta utbetalingene både for egne garanterte innskudd og de innskudd som var garantert av Finansdepartementet, ble arbeidet med å få oversikt over filialens innskytere startet, i prinsippet 9. oktober 2008. Fremgangsmåten med hensyn til utbetaling til innskuddskundene ble, før informasjonsbrevet gikk ut til kundene, diskutert i administrasjonen og et av alternativene som ikke ble valgt var å "selge" innskuddene til en annen bank.

Den valgte løsningen ble at det skulle bygges på modellen "ved skifte av bank", det vil si at kunden henvender seg i en annen bank som ber om at innskuddet overføres til ny eller eksisterende konto. I den forbindelse vises til rundskriv 15 fra Sparebankforeningen – "Nye interbankregler for enklere bankbytte". På denne måten ble legitimasjonskontrollen ivaretatt og kundene fikk benytte den banken som var ønsket av hver enkelt kunde. Siden Kaupthing Bank var en typisk bank nr. to for de fleste kunder, gjorde dette overføring av innskuddsmidlene vesentlig enklere.

Kontakt med Finansdepartementet vedrørende utbetalingene på vegne av det Islandske sikringsfondet, gikk greit og utbetalingene kunne starte mandag 27. oktober 2008 fra en konto i DnB NOR som Sikringsfondet hadde opprettet med kun dette formål for øyet. Disposisjonsretten var kun tildelt Bankenes sikringsfond.

Kaupthing Banks ansatte ble benyttet i forbindelse med mottak av kundenes svar og anmodning om overføring av innskudd. Svarene var sendt gjennom den nye banken og det ble utarbeidet lister i forbindelse med overføringene. Alle innskuddene som ble utbetalt, ble godkjent av Bankenes sikringsfond på forhånd. Det var også kontakt mellom Bankenes sikringsfond og Bostyrets revisor for samarbeid om rutinene med hensyn til godkjenning av kundenes anmodninger og ønsker.

Før hver utbetaling, som bestod av mottatt anmodninger på gitte tidspunkt, ble det oversendt en liste til Bankenes sikringsfond for en overordnet kontroll av utbetalingene. Dersom utbetalingslistene var i orden, ble utbetalingene godkjent gjennom nettbanken og kundene hadde beløpene på den ønskede konto neste dag. Det ble foretatt tre samleutbetalinger den første uken, dvs. 27. oktober, 29. oktober og 30. oktober med i alt 893 millioner kroner.

Totale garanterte krav fra innskyterne var i underkant av 1 180 millioner kroner hvorav Sikringsfondet skulle dekke 799 millioner kroner og Finansdepartementet 381 millioner kroner. Det viste seg å være nær



5 400 kunder som hadde krav på tilbakebetaling. Utbetalingene til filialens innskuddskunder har vært effektiv, men preget av at mange kunder var sene med å oppgi hvor de ønsket at innskuddene skulle overføres. Dette var nok en overraskelse siden renteberegningen stoppet 9. oktober 2008.

Pr. 20. mai 2009 gjenstår 0,1 millioner kroner til utbetaling, og alle kunder som henvender seg vil få rest innskudd tilbakebetalt. Finansdepartementet har vært holdt løpende orientert om fremdriften i utbetalingene.

### **3.10 Henvendelse til det islandske sikringsfond**

I brev 12.11.08 til det islandske sikringsfond fremgår det bl.a. følgende:

*According to our mutual Memorandum of Understanding (MoU), one Scheme becoming aware of an insolvent member firm which has joined the other Scheme, will notify the other Scheme of the firm's identity and other relevant details, as soon as possible. The Host State Scheme shall, at the request of the Home State Scheme, assist the Home State Scheme for the purpose of assessing and paying compensation to claimants with claims arising in the Host State.*

*In the case of Kaupthing Bank Hf. the Fund has received no notification from TIF. As mentioned above, the Fund has disbursed depositors being covered under the agreement. We suppose the administrative board of the branch office is in contact with Icelandic authorities and will communicate with them as regards the winding up of the institution. When our payment to depositors is completed, we may inform you about the details of our disbursement. if wanted by you.*

Brevet er ikke blitt besvart fra det islandske sikringsfonds side.

### **3.11 Møte med det islandske tilsynet (FME)**

Den 23. oktober ble det avholdt et møte i Island hvor representanter fra administrasjonsstyret og Kredittilsynet møtte representanter for det islandske administrasjonsstyret for Kaupthing Banki hf og FME. Det ble fra henholdsvis norsk og islandsk side orientert om hva som var situasjonen vedrørende Kaupthing Bank. Blant annet ble det informert om den norske administrasjonsløsningen og om at administrasjonsstyret hadde tatt arrest i bankens eiendeler i Norge. Det ble diskutert muligheten for å finne frem til en samarbeidsløsning og det ble enighet om at det burde inngås en avtale som gir det norske administrasjonsstyret fullmakt til å avvikle Kaupthing Banks samlede aktiviteter i Norge.

### **3.12 Avtale mellom Administrasjonsstyret og det islandske administrasjonsstyret**

Kredittilsynet godkjente 3. februar 2009 en avtale mellom administrasjonsstyret for den norske filialen av Kaupthing Bank hf og det islandske avviklingsstyret for Kaupthing Bank hf. Avtalen innebar at samtlige kreditorer i Kaupthing Banks filial i Norge ville få full dekning for sine prioriterte krav. Dette gjaldt alle innskyterne (også innskytere med over 2,0 millioner kroner), Staten og Bankenes sikringsfond. Kredittilsynet uttalte i sin pressemelding:

*Administrasjonsstyret for Kaupthings filial ser ut til å ha gjort en god jobb. Det er tilfredsstillende at både Statens og Sikringsfondets utlegg blir dekket og at også innskudd over to millioner kroner nå blir dekket.*

### **3.13 Varslingssystemer mellom de berørte parter ved offentlig administrasjon**

Kredittilsynet har en liste over instanser som må varsles og kanaler som må stenges for at et vedtak om offentlig administrasjon skal kunne gjennomføres og være effektivt. Listen over instanser som enten skal varsles eller som det kan være aktuelt å varsle omfatter aktuelle datasentraler, Bankenes Betalingssentral, Oslo Børs, Foretaksregisteret, administrasjonsbanken, Statens kartverk, Teller og eventuelle øvrige kortinnløpere, Nokas, Verdipapirsentralen, Norges Bank, utenlandske tilsynsmyndigheter, Bankenes sikringsfond, NICS Operatørkontor, Norsk Lysningsblad og Office for Official Publications of the European Union. Rutinene er basert på at Kredittilsynet forestår varslingen til alle på listen med mindre det i det enkelte tilfelle mottas bekreftelse på at andre forestår varslingen.

### **3.14 Informasjon**

#### Hjemmesidene til Sikringsfondet

Sikringsfondets hjemmesider ble regelmessig oppdatert. Dette var nok en svært god avlastning for henvendelser til fondet (og andre institusjoner). Også media hadde nærmest daglige henvisninger til denne hjemmesiden. Erfaringen tilsier at dette er en viktig kilde for å gi informasjon utad, og det bør vurderes om hjemmesidene ytterligere kan forberedes for en slik situasjon.

#### Media

Media viste stor interesse for krisen i de to islandske bankene, og gjennom god kontakt med media fikk Sikringsfondet mulighet til å informere publikum på en svært effektiv måte. Det bør vurderes om denne bruk av media kan gjøres enda bedre.

#### Telefon/mail

I de første ukene etter 8. oktober 2008 var det et sterkt trykk på henvendelser fra kunder av Kaupthing Bank. Etter hvert som situasjonen for banken ble mer avklart avtok dette trykket, og fra midten av november 2008 var antall henvendelser til Sikringsfondet nede på et par om dagen. Informasjonen om at man kunne nå Sikringsfondet på mail gjorde at man fikk noe bedre tid til å svare på de etter hvert noe mer infløkte henvendelsene. I de mest travle perioder var 3-4 personer i Sikringsfondet kun opptatt med å svare på henvendelser fra publikum. Men henvendelsene fra kundene kom ikke bare til Sikringsfondet. Også Kredittilsynet, Norges Bank, FNH, Sparebankforeningen og de enkelte bankene mottok en rekke henvendelser i denne perioden.

#### Pressemelding

Det ble sendt ut to pressemeldinger, og et informasjonsbrev til bankens innskuddskunder. I den første pressemeldingen ble det med henvisning til Kredittilsynet opplyst at Kaupthing Bank ikke var i stand til å tilbakebetale innskudd, og at virksomheten i Norge var under avvikling. Det ble informert om at bankens kunder i Norge var dekket av innskuddsgarantien på 2 millioner kroner. I pressemeldingen ble det også vist til at norske

myndigheter hadde sagt seg villig til å forskuttere, og om nødvendig dekke garantibeløpet som var omfattet av den islandske garantiordningen.

I informasjonsbrevet – som også var lagt ut på bankens hjemmesider – ble det informert om at utbetalingene i henhold til garantiordningen var ventet å starte 24. oktober.

I den andre pressemeldingen ble det opplyst at Sikringsfondet hadde utbetalt 98 prosent av de garanterte innskuddene i Kaupthing Bank pr. 18. november 2008.

#### 4. Fondets likviditetsstrategi

Fondets likviditetsstrategi knyttet til håndtering av krisebanker ble etablert i forbindelse med behandlingen av policy for støtte av banker i krise i 2008. Fondets likviditetsstrategi ble vedtatt i styremøte 10.06.08 sak 16/08 hvor det blant annet er beskrevet følgende:

*"Fondet kan finansiere egenkapitalinnskudd og likviditetslån (med god sikkerhet) ved salg av egne verdipapirer eller ved innlån, eller en kombinasjon av disse. Det anbefales en risikonøytral finansiering av egenkapitalstøtte ved salg av aksjer fra fondets investeringsportefølje, mens likviditetsstøtte (mot god sikkerhet) som antas å være midlertidig, finansieres ved innlån. En slik finansieringsstrategi vil ikke øke fondets generelle markedsrisiko i vesentlig grad, men det er åpenbart at den blir mindre diversifisert. Dette kan eventuelt motvirkes ved salg av aksjeindeksfutures."*

Hovedprinsippene er slik at når fondet står overfor krav om utbetaling på garantien eller når det er snakk om egenkapitalstøtte, så skal fondet selge aktiva for å fremskaffe likviditet. Dette ble gjort i tilfellet Kaupthing Bank hf NUF der man dels solgte aktiva, dels disponerte frie midler etter innbetalingen av avgift fra medlemsbankene i november. I de tilfeller det skal ytes likviditetslån (mot sikkerhet), som i tilfellet Glitnir Bank, kan det være mest hensiktsmessig for fondet å finansiere dette med innlån.

I tilfellet Glitnir Bank ASA fikk Sikringsfondet S-lån fra Norges Bank fordi de spesielle markedsforholdene gjorde det vanskelig og uheldig å finansiere lånet til Glitnir bank ASA på andre måter. S-lånet ble gitt mot sikkerhetsstillelse i form av båndleggelse av obligasjonsporteføljer. S-lån er forbeholdt situasjoner der den finansielle stabilitet er truet uten slik støtte slik at Sikringsfondet normalt ikke kan påregne S-lån. Det betyr at Sikringsfondet under dagens regime er overlatt til å finansiere likviditetslån i markedet. S-lånet fra Norges Bank ble innfridd i slutten av november etter at Norges Bank økte renten betydelig. Lånet ble erstattet med en trekkrettighet i fondets bankforbindelse. Som sikkerhet båndla fondet en portefølje av statsobligasjoner. Glitnir innfridde likviditetslånet 28. november 2008, og fondets lån ble nedbetalt. Glitnir, nå BNbank har siden ikke trukket på rammen. De kjøpte fordringer er solgt tilbake til BNbank. Fondet har likevel opprettholdt båndleggelsen av statsobligasjoner til 5. juni 2009, da BNbanks rett til å kunne trekke på likviditeten forfaller.

Vedtektene stiller krav til likviditeten i fondet gjennom flere bestemmelser:

- "Nødvendig likviditet"
- Minimum 1/3 del av fondets midler skal være plassert i norske og utenlandske statsobligasjoner
- Fondet kan ikke plassere midler i aksjer eller grunnfondsbevis utstedt av norske banker eller i morselskap i finanskonsern som omfatter norske banker, med mindre dette skjer som et støttetiltak etter banksikringsloven § 2-12.

Styret har i lys av finanskrisen vedtatt endringer i investeringsstrategi som skjeper kravet til likviditet ytterligere:

- Lange kredittobligasjoner skal fases ut til fordel for mer statssertifikater, i takt med normaliseringen av markedet
- Andelen stat i indeksen er økt til nær 75 prosent
- Aksjeeksponeringen er endret til en global verdensindeks alene
- Også utenlandske bankaksjer skal på sikt utgå fra indeks. I likhet med kredittobligasjoner, avventer man her en normalisering av markedet før effektivering
- Fondet skal innføre en dynamisk aktivaallokeringsstrategi som er slik at man skal utnytte variasjoner i risikopremien på aksjer. Implikasjonen vil være at når den blir lav, vil fondet selge aksjer til fordel for statsrentepapirer. En bieffekt vil være bedret likviditet i porteføljen når faren for tilbakeslag øker.

Porteføljen er således under tilpasning mot en enda bedre likviditet i fremtiden, nettopp for å kunne realiseres på kort varsel. Etter at tilpasningen er gjort, vil fondet således ikke utnytte likviditetspremier for å øke avkastningen.

Fondet har i dag ingen beredskap for å oppta lån uten sikkerhetsstillelse i egne verdipapirer.

## 5. Problemstillinger som det må arbeides videre med

### 5.1 Banksikringsloven/vedtekter/forskrifter

EU-parlamentet har bl.a. vedtatt følgende endringer som gjøres gjeldende fra 01.07.09:

- Minimumsgrensen for garanterte innskudd økes fra 20 000 EUR til 50 000 EUR (Denne endringen har ingen betydning for den norske ordningen)
- Frist for utbetaling av garanterte innskudd settes til 20 virkedager.  
(Denne endringen har betydning for den norske ordningen)

fra 01.01.11:

Fullharmoniseringsgrensen settes til 100 000 EUR. Dette er vedtatt, men skal vurderes i løpet av 2009.

De endringer som EU-parlamentet har vedtatt med virkning fra 01.01.11 (såfremt ikke innsigelser i løpet av 2009 vil omgjøre denne beslutningen) kan medføre at topping-up problematikken forsvinner. Det vil også medføre at kravet til ansvarlig kapital i Sikringsfondet reduseres. Finansdepartementet har imidlertid, støttet av FNH og Sparebankforeningen, fremført krav om opprettholdelse av den norske garantigrensen på 2 millioner kroner.

Andre forhold som vil kunne ha betydning når det gjelder banksikringsloven/vedtekter/forskrifter:

#### **For oppfølging:**

- a. Inngangsavgift for nye medlemmer i Sikringsfondet.

### 5.2 Sammensetning av Sikringsfondets styre og habilitetsspørsmål

I arbeidsgruppen var det enighet om at det kan oppstå habilitetsproblemer i enkelte saker, og at det kan være på sin plass å innta en habilitetsregel i Sikringsfondets vedtekter. I tillegg bør det overveies om styret bør vedta retningslinjer for sakshåndteringen som gjør at styret får en noe mer tilbaketrasket rolle ved den operative håndteringen av kritesaker. I retningslinjene kan inngå at forberedelsen av en styresak kan tilrettelegges med sikte på å redusere risikoen for habilitetsproblemer. En slik modell er allerede gjennomført av styret i forbindelse med forvaltning av fondets midler.

#### **For oppfølging:**

- a. Det inntas en habilitetsregel i Sikringsfondets vedtekter.
- b. Styret bes overveie om det skal inntas retningslinjer for sakshåndteringen som gjør at styret får en noe mer

tilbaketrukket rolle ved den operative håndteringen av krisesaker.

### **5.3 Sikringsfondets likviditet**

Sikringsfondets midler bør til enhver tid være plassert slik at fondet er i stand til å foreta utbetalinger av garanterte innskudd eller yte støtte når det oppstår behov for det. Det bør legges stor vekt på likviditet i plasseringsstrategien selv om dette vil gi noe lavere avkastning over tid.

Det ble presisert at kapitalforvaltningen må innrettes slik at fondet til enhver tid vil ha noe likviditet eller en andel eiendeler som raskt kan omgjøres til likviditet. Dette spørsmålet bør styret i fondet drøfte videre i forbindelse med den årlige gjennomgang av fondets investeringsstrategi.

I arbeidsgruppen ble det også kommentert at dagens situasjon gir Sikringsfondet svært begrensede lånemuligheter i Norges Bank, om i det hele tatt noen. Etter arbeidsgruppens oppfatning bør Bankenes sikringsfond ta opp med myndighetene spørsmålet om forståelsen av Norges Banks rolle bør endre. Etter gruppens syn vil det være en fordel for Sikringsfondet å ha en påregnelig mulighet til å låne i sentralbanken når det vurderes å være behov for det. Dette er viktig for at fondet skal kunne ivareta sine lovbestemte funksjoner, spesielt når den finansielle stabilitet er truet.

Arbeidsgruppen var av den oppfatning at de tiltak som ble gjort i tilknytning til finansiering av de to islandske bankene, var i samsvar med fondets likviditetsstrategi som ble vedtatt på styremøte 10.06.08. For øvrig er Sikringsfondets kapital plassert på en slik måte at  $\frac{3}{4}$ -deler kan realiseres i løpet av 2-3 dager.

#### **For oppfølging:**

Bankenes sikringsfond bør vurdere å henvende seg til Finansdepartementet og Norges Bank om mulighetene for at fondet kan ha en trekkadgang i Norges Bank.

### **5.4 Bankers sikkerhetsstillelse, negativ pantsettelsesklausul**

Glitnirs negative pantsettelseserklæringer gjorde det vanskelig for Sikringsfondet å få sikkerheter for sitt lån til Glitnir. Erfaringen fra håndteringen av krisen tilsier videre at negativ pledge i fremtiden også vil kunne gjøre det vanskelig for Bankenes sikringsfond å hjelpe banker med likviditetsstøtte. Fordi (de fleste) sparebankene og enkelte forretningsbanker fra tidligere hadde akseptert negativ pantsettelsesklausul i sine internasjonale låneavtaler (negative pledge), som redegjort for ovenfor i utredningen, oppstod det usikkerhet om disse bankene kunne benytte bytteordningen med staten, der bankene ga fra seg OMF og fikk statsobligasjoner i bytte. Arbeidsgruppen tilrår at myndighetene, i samråd med næringen, utreder om man skal regulere adgangen til å avgi negativ pledge, av

hensyn til den finansielle stabilitet. I den sammenheng er det også grunn til å se mer generelt på prinsippet om at banker ikke skal stille eiendeler som sikkerhet for lån (fra andre enn Norges Bank og Sikringsfondet).

**For oppfølging:**

Det foreslås at myndighetene, i samråd med næringen, utreder om man skal regulere adgangen til å avgi negativ pledge av hensyn til den finansielle stabilitet. I den sammenheng er det også grunn til å se mer generelt på prinsippet om at banker ikke skal stille eiendeler som sikkerhet for lån fra andre enn Norges Bank og Sikringsfondet.

**5.5 Kommunikasjon mellom berørte parter**

Arbeidsgruppen drøftet om det bør utarbeides klarere retningslinjer for når Kredittilsynet og Norges Bank skal koble inn fondet i forbindelse med en kriseutvikling i en bank. Det ble tatt opp om det konkret bør være avtaler om hvordan og mellom hvilke personer kommunikasjon mellom partene bør foregå i en krise. Det bør være kontakt- og varslingslister på berørte personer i både Sikringsfondets administrasjon, og i Kredittilsynet og Norges Bank. Det bør også være avtaler om kommunikasjonsformen mellom partene som er i tråd med skjerpede krav til rask saksbehandling. Saken følges opp på en egnet måte, og forankres i mer formelle regler.

**For oppfølging:**

- a. Det vurderes om det bør utarbeides klarere retningslinjer for når Kredittilsynet og Norges Bank bør koble inn Sikringsfondet i forbindelse med en kriseutvikling i en bank. Burde for eksempel Sikringsfondet ha vært trukket inn tidligere i de to konkrete sakene med de islandske bankene.
- b. Det bør vurderes om kommunikasjon mellom de berørte parter bør formaliseres noe mer i en krisesituasjon. Bør det legges opp til faste møter mellom Kredittilsynet, Bostyret og Sikringsfondet eventuelt andre større kreditorer ved slike hendelser?

**Informasjon/møter**

**For oppfølging:**

- a. Behovet for ytterligere tilpasninger når det gjelder Sikringsfondets hjemmesider vurderes.

**5.7 Datagrunnlag**

Erfaringen fra Kaupthing Bank viste at gode datarutiner var helt essensielt for å kunne foreta raske utbetalinger av de garanterte beløp.



De bestrebelser som er gjort fra Sikringsfondets side i forhold til datasentralene når det gjelder å få kjørt ut nødvendige datalister har så langt ikke ført frem. En arbeidsgruppe jobber med saken.

**For oppfølging:**

Forskrifter som setter krav til bankene/datasentralene om at det datagrunnlag som Sikringsfondet er avhengig av ved en bankkollaps, blir implementert i datasystemene.

**5.8 NICS/Norges Bank**

I etterkant av Kaupthing-saken har Norges Bank og NICS operatørkontor hatt møte for å drøfte erfaringene med håndtering av Kaupthing Bank i betalingssystemet.

Det er avtalt at aktørene vil gå inn i en mer detaljert drøfting med sikte på å vurdere behovet for endringer i handlingsmønstre og regel- og avtaleverk for å sikre systemenes bidrag til effektivitet og ivaretagelse av finansiell stabilitet.

**For oppfølging:**

NICS og Norges Bank vil arbeide videre med denne saken.

**5.9 Vurdering av om de prosedyrer som ble benyttet ved avvikling av Kaupthing Bank hf NUF vil være relevante hvis man får en tilsvarende situasjon med en norsk bank. Hvordan harmonerte utbetalingstiden med det nye EU-direktivet? Hvordan ville det ha fungert ved en større bank?**

Kaupthing Bank var en relativt liten bank (5 400 kunder) med en enkel kontostruktur. I tillegg hadde banken få utlån. Totalt hadde kundene garanterte innskudd i banken på ca 1 179 millioner kroner hvorav 381 millioner kroner var garanterte innskudd gjennom den islandske garantiordningen, mens 798 millioner kroner var garanterte innskudd i den norske garantiordningen (gjennom topping-up avtalen). Banken hadde god oversikt over sine kunder.

Finansdepartementets forskuttering av det islandske garantibeløpet bidro ganske klart til at selve prosessen med utbetaling av de garanterte innskuddene gikk svært greit. Sikringsfondet stod for den praktiske utbetalingen av både det islandske garantibeløpet, og det som var garantert etter den norske ordningen.

I et konkret tilfelle der et utenlandsk sikringsfond først skal utbetale sin andel, før Sikringsfondet utbetaler den resterende delen av de totalt garanterte innskuddene – etter å ha bedt vertslandets garantiordning om å overføre beløpene til seg – vil det nok ta noe lengre tid å få sistnevnte beløp overført til kundene i vertslandet.

De nye reglene for utbetalingstid som forventes gjennomført fra 01.07.09 tilsier at de garanterte innskuddene skal være utbetalt innen 20 virkedager.

Før brevet ble sendt ble det vurdert hvordan utbetalingen til kundene skulle foregå. Det forelå to alternativer;

1. Utbetale alt til en bank som tar seg av alt det praktiske, eller
2. Styre alt gjennom Sikringsfondet

Det var sistnevnte løsning som ble valgt.

Bakgrunnen for at man valgte sistnevnte løsning var dels at dette var en mindre bank, men også at man ikke stod helt fritt mht. hvilken bank som skulle få disse innskuddene overført til seg. Blant fondets medlemmer var det sikkert flere som kunne ha tenkt seg å få overført 1,2 milliarder kroner. Selv om kundene hadde anledning til å flytte pengene, ville nok en del midler ha avleiret seg i denne banken. En "anbudsrunde" blant fondets aktuelle medlemmer ville utvilsomt ha trukket ut i tid. Det kan være grunn til å se på hvilke kriterier som skal legges til grunn hvis man kommer opp i en tilsvarende situasjon.

Banken ble satt under offentlig administrasjon 12.10.08, og brevet til kundene ble sendt 20.10.08. I det konkrete tilfellet med Kaupthing Bank ble brevet til kundene noe forsinket på grunn av det også skulle bakes inn de betingelser som staten satte for sin forskuttering.

Innskuddene ble utbetalt etter hvert som kundene ga beskjed om hvilken bank som pengene skulle overføres til. De første utbetalingene ble foretatt henholdsvis 27.10.08, 29.10.08 og 30.10.08 og utgjorde til sammen 75 % av de totalt garanterte innskuddene. Av ovennevnte fremgår at utbetalingene lå godt innenfor de nye reglene som iverksettes fra 01.07.09.

Selve utbetalingsrutinene trenger nødvendigvis ikke avvike særlig mye hvis der var en mindre norsk bank som ble satt under offentlig administrasjon. Men en norsk bank vil ha en annen kontostruktur, og dette vil medføre en del andre utfordringer.

#### **For oppfølging:**

- a. Det bør vurderes hvilke fordeler eller ulemper som vil oppstå hvis Sikringsfondet skal innby til en "anbudsrunde" i forbindelse med at man ønsker å overføre innskuddene fra en bank som er satt under offentlig administrasjon til en annen bank for senere utbetaling til kundene.
- b. Det bør også vurderes hvilke konsekvenser en annen kontostruktur enn Kaupthings vil ha når det gjelder ressursbruken ved utbetaling av innskuddsmidlene. Se også pkt. 5.7

### **5.10 Administrative fullmakter**

I forbindelse med Glitnir Bank ASA ble det i telefonstyremøte på kvelden 07.10.08 gitt forretningsfører en "beredskapsfullmakt" på inntil 50 millioner kroner for å kunne dekke opp eventuell

manglende likviditet i forbindelse med neste dags oppgjør. Det ble imidlertid ikke nødvendig å benytte denne fullmakten.

**For oppfølging:**

Det bør vurderes om forretningsfører, eventuelt sammen med en annen i styret, skal gis en generell administrativ fullmakt for å kunne dekke opp for situasjoner tilsvarende Glitnir Bank ASA.

**5.11 Samarbeid mellom partene**

Samarbeidet med de tillitsvalgte og ansatte i de to bankene var godt. De ansatte gjorde en utmerket jobb i en vanskelig situasjon. Sikringsfondets samarbeid med Kredittilsynet, Norges Bank og Finansdepartementet var godt.

Avtalen mellom de to næringsorganisasjonene og Sikringsfondet var godt, og sikret tilstrekkelige ressurser i den aktuelle situasjonen. Dette punktet avstedkommer i utgangspunktet ikke noe behov for oppfølging, men er en bekreftelse på at samarbeidet i denne situasjonen var godt mellom de berørte parter.

**For oppfølging:**

Avtalen mellom de to næringsorganisasjonene og Sikringsfondet må videreføres når den utløper 01.07.10.

**5.12 Andre forhold**

Når det gjelder heftet "Innskuddsgarantiens dekningsområde" er en arbeidsgruppe allerede i gang med å vurdere behov for endringer basert på erfaringene med krisen i de to islandske.

**For oppfølging:**

En arbeidsgruppe er allerede i gang med å vurdere behov for endringer.